సూరి సిద్ధాంతం. ౪.

అన్నిదశలలోనూ బాల్యదశవంటిదిలేదని నేను సూరితో వాదించాలని ఒకసారి ప్రయత్నంచేశాను. సూరి నాతో వాదించక, తన బాల్యాన్నిగురించి అదివరకు రాసిఉంచిన వ్యాసంచూపించి, 'ఇదిచదువు. తరువాత నీ అనుమానాలు తీరుస్తాను,'' అన్నాడు. ఆవ్యాసం ఈ కింది విధంగాఉంది.

...అనేకమంది బాల్యావస్తను శ్లాఘించగా విన్నాను. "చిన్నప్పటి ఆనందం—ఆరోజులు—మళ్ళీ రాదుకదా." అని నిట్టూర్పటంచూశాను. క్రీస్తు కూడా వాళ్ళదే స్వర్గమన్నాడు...గ్రే ఒక్కొక్కసారి అజ్ఞానం పరమానందమన్నాడు.

నే నీఅభిప్రాయాలతో ఏకీభవించక పోవటంలేదు. నాబాల్యం, దాన్నిపొగమాదిరిగా ఆవరించుకుని ఉండిన అజ్ఞానం ఇప్పుడు తలుచుకోటానికి నాకు దుర్భరంగా ఉంటుంది. పరిపూర్ణమైన జ్ఞానానికితప్ప స్వర్గంలో తావు లేదని నామతం. అజ్ఞానంకన్న బాధలేదని ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నాను. ఏదేవుడైనా నాకు వరమిస్తే బాల్యంలేని జన్మ ప్రసాదించమని వేడుకుంటాను.

ఇటువంటి పొరపాటు అభిప్రాయాలుకలలోకాన్ని దూషించి ప్రయోజనంలేదు. ఆపరేషన్ బల్లమీద రోగి బాధకువెరచి డాక్టరును క్లోరోఫారం ఇమ్మని బతిమాలినట్టుగా, రోజల్లా శరీరకష్టంచేసినవాడు కల్లుదుకాణానికిపోయి తప్పతాగినట్టుగా, నిజాన్ని ఎదుర్కోలేనిలోకం అజ్ఞానంలో ఆనందించటంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

అజ్ఞానానికీ అబద్ధానికీ జరిగేప్రచారం లోకంలో మరిదేనికీ జరగటంలేదు...చిన్నతనంలో పిల్లలకు పెద్దవాళ్ళనుచూస్తే భయభక్తులు నేర్పుతారు.

"అమ్మోయ్! తాతదగ్గిర పొడుంవాసనే!" అంటాడు పిల్లవాడు. వెంటనే తల్లి "ఛా!వెధవా! అట్లా అనవచ్చునా? ఛీ!" అని భయపెడుతుంది. తెలివిగల పిల్లవాడైతే తిట్లూదెబ్బలూ తప్పించుకోటానికి మరోమాటు ఆమాట అనకపోయినా, తాతదగ్గిర పొడుంవాసన అనేమాట మరిచిపోడు. అదే మెదడులేని పిల్లవాడైతే ఆమాట అనటం పెద్ద అపరాధమని గ్రహించి, మానసికంగా చెంపలు వాయించుకోటమే కాకుండా, నిజంగా తాతదగ్గిర పొడుంవాసనలేదనే నమ్మకంతెచ్చి పెట్టుకుంటాడు.

సహజంగా మనం మొదటిరకం పిల్లవాణ్ణి అల్లరి వెధవఅంటాం, రెండోరకంవాడు బుద్ధిమంతుడు!

ఎంతబుద్ధిమంతుడైన కుర్రవాడు కానివ్వండికాక, స్వతహాగా పంతులుకనపడితే నమస్కారంచెయ్యాలని కనుక్కోగలడా? ఇంకోరుచెప్పకుండా కిందనుంచోటం కన్న బెంచీఎక్కటం హీనమని గ్రహించగలడా?

నేను వీధిబడి వదిలి హైస్కూలులో తక్కువ తరగతిలో ప్రవేశించిన మొదటిరోజునే ఒక చిత్రం జరిగింది. క్లాసులోకి మేస్టరురాగానే అంతా లేచినుంచున్నారు. నాకేది అర్థంకాక నాపక్కవాణ్ణి బలవంతాన లాగాను. వాడు నాపక్కన కూలబడి మళ్ళీబంతిల్లే లేచి దణ్ణంపెడుతూ "చూడండీ సార్!" అని మేస్టరుతో ఫిర్యాదుచేశాడు. ఆయన నేను లేవనికోపం లోపల పెట్టుకుని బెంచీ ఎక్కమన్నాడు. బెంచిమీద ఎక్కగానే ఎక్కడలేని ఉత్సాహం వచ్చింది నాకు...తరవాత చాలారోజులవరకూ పంతులు క్లాసులోకి వచ్చినప్పుడు లేచి నమస్కారం చెయ్యాలనీ, బెంచీఎక్కడం కిందనిలబడటంకన్న పెద్దశిక్షఅని నమ్మలేకపోయినాను!

ఈ చిన్నతనాన్నిగురించి ఎట్లా గర్వపడటం?...

గట్లమధ్య ప్రవహించే నది మాదిరిగా కుర్రవాడిప్రకృతి తల్లి ప్రకృతిని ఒరుసుకుంటూ తల్లిదండ్రుల యొక్క ప్రకృతులమధ్యగా ప్రవహిస్తుంది. (ఈపోలిక పోల్చటంలో కుర్రవాడిప్రకృతి గట్టు తెగిపోవచ్చునని కూడా ఉద్దేశం.) తల్లికీ పిల్లవాడికీ బంధం జాస్తి. ప్రవా

హానికి వెలపలిగట్టుతో సంబంధంతక్కువ. లోపలిగట్టు ఎన్నివంకర్లుతిరిగితే ప్రవాహం అన్నివంకర్లు తిరుగుతుంది. తల్లుల్లో ఎన్నిలోపాలుంటే పిల్లవాడాఅన్నిలోపాలతోనూ బాధపడతాడు. ఆడదాన్ని చేతులారా దాస్యంలోఉంచుతున్న ఈ వివాహచట్టంతోనూ ఈ న్యాయచట్టంతోనూ, ఆడదాన్ని పిరికిదాన్ని చేసేస్తున్న తండ్రిదౌర్జన్యంతోనూ భర్త దౌర్జన్యంతోనూ, ఆడదాన్ని పశువుకన్న హీనంచెయ్యాలని ప్రయత్నం చేస్తున్న మతసంబంధమైన మోసంతోనూ స్త్రీ ధర్మశాస్త్రాలమోసంతోనూ, మనదేశంలో పిల్లలు ఎందుకైనా పనికిరావాలంటే ఉన్నతల్లులు తమపిల్లలతో రోజుకు గంట గడపటానికూడా అర్హులుగాలేరు...

నాకు మానాన్నగుణాలు అబ్బినా ఆయన్ను చూస్తే ఒకవిధమైన వైరభావం, మా అమ్మనుచూస్తే ప్రేమా ఉండేది. ఆవిడమీద ప్రేమకు ప్రకృతిసిద్ధమైన స్త్రీపురుషపరస్పరాకర్షణ కారణం కావటమేకాక ఆవిడ అభిప్రాయాలూ ఆవిడ అజ్ఞానం నా ప్రవర్తనలో లైన్ ఆఫ్ లీస్ట్ రెసిస్టెన్సుకు చాలా అనుకూలంగా ఉండేవి. కుర్రవాడికి ఏదైనా నేర్చుకోటానికి, సరిగా ప్రవర్తించటానికి ప్రయత్నంకావాలి కాని వృద్ధిలేకుండా ఉండటం చాలా సులభం. అందరికీ సహజమైన ఈ బద్ధకం, ఈ ఇనర్షియా, నన్ను వృద్ధిలేకుండా ఉండమని ప్రేరేపించేది. మా నాన్నకు అది ఇష్టమని నాకు ఎట్లాగో తెలుసును. ఆయనదగ్గిరికి పోవాలన్నా నిప్పును సమీపించడం మోస్తరుగా ఉండేది. ఆయన కళ్ళుగుడ్డిచేసేవెలుతురల్లే ఉండేవాడు. ఆవిడ కళ్ళుగుడ్డిచేసేచీకటల్లే ఉండేది. రెండూ ఒకటే అయినప్పుడు శ్రమపడి వెలుతురును సమీపించటం ఎందుకు; చక్కగా చీకట్లో నిద్రపోక! చీకటిచెయ్యలేని ఉపకారాలు వెలుతురు చెయ్యగలదని నాకు చెప్పినవారు లేరు.

నేను అయిదేళ్ళవాణ్ణయినప్పుడుకూడా మా అమ్మ నన్ను ఒళ్ళో కూర్చోబెట్టుకుని, తలనిమిరి, మొహం వాసనచూసేది. మా నాన్న నన్ను పెద్దవాణ్ణిచూసినట్టు చూసేవాడు. "నీపెంపకం మాబాగావుంది! వాడు ప్రతిదానికీ తెలీనట్టు నటిస్తాడు! వాణ్ణి ఎందుకంతఅజ్ఞానంలోపెంచుతున్నావు?" అని ఆయన అప్పుడప్పుడూ మా అమ్మను గదమాయించేవాడు. "పసివెధవ వాడికప్పుడే ఏంతెలుస్తుందండీ! మీరెప్పుడూ ఇంతేను!" అనేది మా అమ్మ. అప్పుడు వాళ్ళిద్దరికీ వాదన!—అయిదేళ్ళ పిల్లవాడికి ఎంతతెలుసుకునేటందుకు అవకాశం ఉందని! మా నాన్న చెప్పిందేనిజం. ఓంప్రథమంనించే మన ఆడవాళ్ళు పిల్లలతో తొక్కుమాటలు—"ఓంతేఅమ్మా?"—మొదలైనవి మాట్లాడకుండా ఉంటే అయిదేళ్ళ కుర్రవాడికి ఇంట్లో ఎట్లాప్రవర్తించవలిసిందీ చక్కగా తెలీటానికి, తలిదండ్రులకు ఆటంకంలేకుండా తనకు కావలసిన పనులు తనుచేసుకునేనేర్పు కలగటానికీ అవకాశంఉంది. ఒకరిదాకా ఎందుకు? పదేళ్ళ వచ్చిన తరవాతకూడా నా అంతట నేను నీళ్ళతోడి పోసుకుని నా అన్నంనేను కలుపుకునీ ఎరగను. "నాకు పెనసలు కావాలి. ఎట్లా నాన్నా?" అనేరకం కుర్రవాణ్ణి చూస్తే మానాన్నకు అసహ్యం. కారణంచెప్పకుండా—ఆమాట కొస్తే చెప్పిఅయినా—డబ్బులడిగే పిల్లవాడు దుర్మార్గుడని, డబ్బులు పెద్దవాళ్ళు తాకవలసిందే కాని పిల్లలు తాకరాదని మా అమ్మ అభిప్రాయం. మానాన్న ఇష్టప్రకారం ప్రవర్తించటంలో కొంతబాధ్యత నానెత్తిన ఎప్పుడూ ఉండేది. అది నాకిష్టంలేదు.

ఈసందర్భంలోనే మా అమ్మకూ నాన్నకూ ఇంకో అభిప్రాయభేదం ఉండేది. నాప్రవర్తనలో నాకు కొంతస్వేచ్ఛ ఇవ్వమనీ, పిల్లవాడివిషయం పరిపూర్ణమైన జాగ్రత్త ఉంచటం తల్లిదండ్రులకూ అసంభవమనీ అనేవాడు. మాఅమ్మకిది అఘాయిత్యంగా కనపడేది. "వాడు నిప్పులోపడి కాలిపోతున్నా చూస్తూ ఊరుకుంటారండీ మీరు!" అని కోప్పడేది ఆవిడ.

"వాడిజాగర్త వాణ్ణి తీసుకోనివ్వటం చాలా మంచిది. అవిటిశరీరంకన్న అవిటిమనస్సు దుర్భరమైనది!" అనేవాడు మానాన్న. వాదనలో ఈవిధంగా అతిగా వెళ్ళటం ఆయనకు అలవాటు. నాఉద్దేశం పిల్లవాడికి అవుడులేని శరీరం మనస్సుకూడా ఏర్పాటు చెయ్యవచ్చునని—వెయ్యికళ్ళతో పిల్లవాణ్ణి కాపాడే నవసరం లేకుండానే...

వెయ్యికళ్ళతో కనిపెట్టి మా అమ్మ నాకు చేసిన ఉపకారంమాత్రం ఏముంది?...

పెట్టుపోతల్లో మాఅమ్మవంటిది లేదని ప్రతీతి! ప్రతిపూటా సాక్షిష్టమైన ఆధరువు—సామాన్యంగా కందిపచ్చడి—చేసి ఎక్కువ ఎక్కువగా పెట్టేది. ఒకచెంప నేను తినలేక గుడ్లు వెళ్ళుకొచ్చి కొట్టుకుంటే "పిచ్చిసన్యాసి! నీ ఆకలి నీకేతెలీదేం? చిన్నగొట్టం పోస్తే అన్నమంతా అట్లాగే ఉండెను!...కడుపు నిండా తినకపోతే ఏమవుతుందో తెలుసా? నిద్రపోతున్నప్పుడు జీవుడు వెళ్ళి పొయిమీదపెట్టబోతున్న శూద్రవాళ్ళ అన్నంకుండలో ప్రవేశిస్తాడు. వాళ్ళు కుండ పొయ్యిమీదపెట్టి మూతపెడతారు!" అనేది. ఈమహానరకం తప్పేటందుకు మానాన్నముద్దా, మా అమ్మముద్దా మొదలైనవన్నీ బలవంతాన దిగమింగే వాణ్ణి...నాకు వాగాని కోసారిచచ్చేటంత జబ్బు రావటం రొండులంఖణాలు చెయ్యటం జరుగుతూండేది—వేంకటేశ్వరస్వామికీ, పోలేరమ్మకు, సుబ్బారాయుడికీ, ఇంకెవరెవరికో ముడుపులతో సహా.

తతిమ్మా విషయాల్లో నాప్రాణాని కావిడ ఇనప్పెట్టిలే ప్రవర్తించేది. నేను బావిదగ్గిరికిపోయి బావిలో మొహంపెట్టి బోఁయని అరవటానికి వీల్లేదు, రైల్లో పోతున్నప్పుడు కిటికీలోనించి బయటికివంగి రైలుపొగ వాసన చూడటానికి వీల్లేదు, రైలుస్టేషనుకు పోయి గుడ్సుబండి పెట్టెలు లెక్కపెట్టి స్టేషనులో గాసు లైటు వెలిగించటం చూసి చీకటిపడ్డతరవాత ఇంటికి రావటానికి వీల్లేదు. నన్ను మాఅమ్మ ఈవిధంగా సంరక్షించినప్పుడల్లా మానాన్న "నీబాగ్రత్తీసుకోటంకాదు కాని వాణ్ణి అనాథను చేస్తున్నావు. వెన్నెల్లోకూడా బయటికిపోవటానికి భయంవాడికి!" అనేవాడు. మా అమ్మమండిపడి మనిద్దరంబతికిఉంటే వాడెందుకు అనాథఅవుతాడు?" అన్న దొకసారి. "దిక్కులేనివాడు అనాథకాదు. దిక్కులేకుండా జరగనివాడు నిజమైన అనాథ!" అన్నా డాయన. ఆమాట ఆవిడకు అర్థంకాలేదు...ఎక్కువ తెలివిగలదికాదు పాపం ఆవిడ.

పెట్టనికోట! వాడు మంచానపడగానే ఏసుబ్బారాయుడో—"

"అవునులెండి! వాడు చావుబతుకులమీద ఉన్నా మీకు కనికరం ఉండదు!"

దానిమీదట మానాన్న ఎగతాళిగా "ఆహా! ఏం మాతృప్రేమ? అజీర్ణంతో వాడు మంచానపడగానే వాణ్ణప్పుడే టపాకడుతుంది!" అంటాడు...

ఈసందర్భంలో పిల్లలచావులనుగురించి ఒక ముక్క రాస్తాను. మనం సామాన్యంగా పిల్లలపోషణ విషయంలో బయటపెట్టుకునే అజ్ఞానంచూస్తే రొండుమూడు సంవత్సరాలవయసులోపల ప్రతి పిల్లా,పిల్లవాడు ఏక్షణం పడితే ఆక్షణం చావటాని కవకాశంఉంది. శిశుమరణం సంభవించినప్పుడల్లా తల్లి "అప్పుడే పోతావనుకోలేదో!" అని ఏడుస్తుంటే నవ్వాలో విచారించాలో తెలీకుండా ఉంది. ఆవిధంగానే ప్రతివాళ్ళూ తమ ఆప్తవర్గంలో ఎవరోఒకరు ఏరోజునైనా చచ్చిపోవటానికి సిద్ధంగాఉండకపోవటంయొక్క ఫలితం మహాఘోరంగా అనుభవిస్తారు. ఎప్పటికప్పుడు స్మశానవైరాగ్యం తెచ్చుకోవటమేకాని చావుయొక్క అవశ్యకత ఎవరూ గ్రహించినట్టు కనపడదు. అందరికీ వచ్చే చావు చెడ్డదెట్లాఅవుతుందని ప్రశ్నించినవారు కనపడరు. చచ్చినవాళ్ళు తిరిగి పుట్టటం ఉన్నదని నిరూపించటాని కెక్కడ చోటులేదు. ఉన్నదని భావించుకుంటే ఎక్కువమంది హిందూసోదరులు తప్పుపట్టరు కనక అట్లాగే భావించుకుని ఒకమాట మనవిచేస్తాను. కిందటి జన్మనుగురించి ఎందుకు జ్ఞాపకంఉండదని ప్రశ్నవచ్చినప్పుడు ఒకరు—వివేకానందస్వామో, రామకృష్ణ పరమహంసో జ్ఞాపకంలేదు—కిందటిజన్మ అనేకసంవత్సరాలకిందటిది, ఈజన్మలోవిషయాలే మనం మరిచిపోతున్నప్పుడు అంతకాలంకిందటి విజ్ఞాపకం ఉండటం కష్టం. అయినా కావాలని ప్రయత్నించేస్తే జ్ఞాపకం వస్తవి. నాకుజరిగిన జన్మలు జ్ఞాపకంఉన్నవని సెలవిచ్చారు. అది కావచ్చును, కాకపోవచ్చును. కాని

ఎక్కువభేదం ఉండదు. జీవితం ప్రయాణమేనని ఒప్పుకుంటాను. కాని "తామరాకుమీద నీటిబొట్టులా ఉండు! ఈ భార్యఎవరు? ఈ కొడుకెవరు? నువ్వుచేరవలసినచోటిదేనని ఎక్కడపడితే అక్కడ ఆగకు. గమ్యస్థానం మనస్సులో ఉంచుకో!" అని చెప్పగానే సామాన్య మానవుడు అర్థంచేసుకోలేడు. అసలా వేదాంతంలోనే పొరపాటున్నది. భార్యాపుత్రులు ఎవరూ కాకపోలేదు! తోడుప్రయాణీకులు. వీళ్ళు మనతో రాలేరని అధైర్యంతో నైతే తప్ప వాళ్ళను విడనాడుకోనక్కరలేదు. నీదారిన నువ్వు నడు. అటుఇటు చూడకంటే పోతున్న దారి సరిఅయినదేనా అని చూడవలసివస్తుంది. మన వేదాంతంలో వచ్చినచిక్కేమిటంటే అది ఎవరికోసం ఉద్దేశింపబడ్డదో వాళ్ళకు అర్థంకాదు. మనిషి కొంత కాలం బతికినతరవాత ప్రయాణానికి అర్హుడుకాకుండా పోతాడు. అప్పుడు చావు వరమల్లే వస్తుంది. అందుకని ఆచావు ప్రతిరెండు సంవత్సరాల కొకసారి వచ్చినా ప్రయాణంలో అడుగడుక్కూ కూర్చున్నట్టుంటుంది. మనకు డాక్టర్లంతా శోధనచేసి కనిపెట్టవలసిందేమిటంటే ఒక్క శరీరంతో కూర్చోకుండా ఎంతకాలం ప్రయాణంచెయ్యగలం అనేది బెర్నార్డ్ షా మూడువందలఏళ్ళు కావాలన్నాడు. మంచిది. నేనుకూడా ఒప్పుకున్నాను! నిన్నటిబాధలు ఇవాళ జ్ఞాపకంరాకుండా ఏదైనా ఏర్పాటుంటే ప్రతినిద్రానంతరం మనంకొత్త మనుష్యులం అవుతామన్నాడు వెల్స్. ఏగవర్నమెంటులోనన్నా ఏరోజు సమస్యలు—ఇవి సామాన్యంగా శరీరసంబంధమైనవిగా ఉంటున్నై—ఆరోజే తీరిపొయ్యే ఏర్పాటు జరిగితే ప్రతినిద్రా ఒక చావు కింద ఉపయోగించుకుని—ఆనిద్రే బాల్యంలేని పునర్జన్మ ఇచ్చే చావవుతుంది—ఒక వెయ్యిజన్మలలో సాధించ గలవృద్ధి ఒక్కజన్మలో సాధించి ధన్యులం కావటాని కవకాశంఉంది. అందరూ ఆలోచించండి!...

అసలువిషయం...మా అమ్మపెంపకంలో నాకు నచ్చినదేమిటంటే—బాధ్యతతో చెయ్యటం, నిజాన్ని కప్పిపుచ్చటం, ఎదురుగా కనపడుతున్నది లేదనుకోటం, అబద్ధంలేక అసత్యం నాగరికతకు ఆధారమనుకోటం, నాలో నాకు నమ్మకంలేకపోవటం, నాఅంత ఛండాలుడు లేడు నాకన్న నాస్నేహితులంతా మంచివాళ్ళనుకోటం, నాకుచెయ్యాలనిఉండేపనులే ఎవడైనా చేస్తే వాణ్ణి ఏవగింపుతో చూడటం, నిజం నాకు బాధ కలిగించటంవల్ల నిజంమాట్లాడేవాళ్ళు పాషాణహృదయులనుకోటం మొదలయినవి.

నాకు మొదటినుంచి ఆడపిల్లలతో ఆడుకోటంఇష్టం మగపిల్లలతో తిరగటంకంటె. మా నాన్న ఇటువంటి విషయాల్లో పాతఫక్కీగానే ఉండేవాడు. "ఆవెధవెందుకు ఎప్పుడూ ఆడపిల్లలతో పడివుంటాడు! ఆడకుంక కావటానికా? సభాపిరికితనం, సిగ్గూ, మెతకతనం, తనలో విశేషం బయటపెట్టుకోలేకపోవటం మొదలయిన గుణాలన్నీ రావటానికా?" అనేవాడాయన. చిన్నతనంనించి ఆడపిల్లలనూ మగపిల్లలనూ వేరువేరు గదుల్లో ఖైదుచెయ్యటంవల్ల కలిగేనష్టాలు నాకు స్పష్టంగా తెలుసును. కాని ఆయన అన్నదానిలో నిజం లేకపోలేదు!

తరవాత నాచదువుసమస్య వచ్చింది. మానాన్న వాడన నేర్చుకోవలసిందేకాని నేర్పటమంటూలేదని. మాఅమ్మ నేర్పందీ ఎట్లావస్తుందనీ! భార్యాభర్తలలోనే ఒకరిభాష ఒకరిదికాదు. మాఅమ్మే గెలిచింది. నన్ను చదవేశారు వీధిబళ్ళో. మా నాన్న చెప్పినప్రకారం ఒకనెలా, రెండునెలలో రావలసినవిద్య వీధిబళ్ళో రెండుసంవత్సరాలు గడిపినతరవాత వచ్చింది. తరవాత నన్ను స్కూల్లో చేర్చారు.

అప్పుడుకూడా మానాన్న చెప్పనేచెప్పాడు ఈ చదువు ఎందుకూకొరగాదని. మాఅమ్మ "చదువుకోకుండా వాడు భటారోడ్లే తిరగాలనా మీకోరిక?" అన్నది. "ఈచదువేమిటీ! నేను చెప్పినట్టు చెయ్యనీ వాడు ఉద్యోగంకోసరం దేబిరించకుండా నెలకు రెండువందలరూపాయలు సంపాదించే ఏర్పాటుచేస్తాను." అన్నాడు మానాన్న. "అబ్బో! అంతేనా ఎందుకులెండి! అయినా మీరేంచెబుతారు వాడికి?" అన్నది మాఅమ్మ. "ఏంచెబుతానా? వడ్రంగం నేర్పుతాను. సంగీతం నేర్పుతాను. నాటకంలో వేషాలువేయిస్తాను రోజుకు పది

రూపాయలు సంపాదిస్తాడు." (ఈరోజుల్లో ఇంకా ఎక్కువసంపాదించవచ్చును.) ఇంకో సంవత్సరంలో వాడిచేత నెలకు పదిరూపాయల ఉద్యోగం చేయిస్తాను! నీకీవిషయాలేం తెలుసును?" అన్నాడు మానాన్న. ఆవిడ ఎగతాళిగా నవ్వి "తెలుస్తునే ఉంది లెండి! నాటకాలూ, వేషాలూ, తాగుడూ, ముండలూ!" అంది. మానాన్న పరధ్యానంగా మీసాలు సవరించుకుంటూ, "నేను రెండుసంవత్సరాల పాటు వేషాలువేశాను!" అన్నాడు.

మళ్ళీ మా అమ్మే గెలిచింది. నేను స్కూల్లో ప్రవేశించినప్పటినించీ లోకం మారటం మొదలుపెట్టింది. నేను ఇంగ్లీషు ప్రారంభంచేసిన క్షణంనించీ మాఅమ్మకు అర్థంకాకుండాపోవటం మొదలుపెట్టాను. నాకు కొత్త గురువులు, కొత్త ఆదర్శాలు, కొత్తసంఘం, కొత్త సంపర్కాలూ, క్రమంగా నాచుట్టూ చేరిన ఈ కొత్త సంఘంలో అతికిపోవటానికి నావ్యక్తిత్వం పోగొట్టుకోవలిసివచ్చింది. మా అమ్మ చెప్పిన మాట వినటంలోనూ ఈ కొత్తసంఘం బయటికి అనకుండానే శాసించేశాసనాలకు లోబడటానికి చాలాభేదంఉంది. క్రాపింగుపెట్టుకోటం, చలవబట్టలు ధరించడం, నలుగురితో నాటకాలకూ సినిమాలకూ, హోటళ్ళకూ, సిగరెట్లుకూ డబ్బులు జేబులో ఉండటం మొదలయిన అలవాట్లయినై. అదితప్పుకాదని నాకుతెలుసును. మా అమ్మకేమర్థమవుతుంది? నేనిప్పుడావిడ శిక్షణలో లేనని ఆవిడ ఎందుకు గ్రహించదు? నే నింకా ఆవిడ అనుశాసనల్లో ఉన్నట్టు ఎందుకు నటించటం? ఆవిడకు నాకొత్తస్వరూపంఅర్థంకావటానికి ఇంటిదగ్గిర లేనివ్యక్తిత్వం తెచ్చిపెట్టుకున్నాను. ప్రతిరోజూ నామనస్సు, జ్ఞానం వృద్ధవుతున్నవనే అహంకారం ఎక్కువకావటం మొదలుపెట్టింది. క్రమంగా పాశ్చాత్యమర్యాదలు నేర్చుకున్నాను...

నేను బి. ఏ. పరీక్షకు పోబోతుండగా మానాన్న పోయినాడు'...నరకంలో నిద్రపోయి స్వర్గాన్నిగురించి కలలుకంటూ మేలుకుని నిజమైన పరిస్థితులు కనుక్కున్నట్టయింది నాసంగతి!...

నాచదువు, నా టీపార్టీలు, నా గర్వం నాకిప్పుడేమి సహాయం చేస్తై? నా మనసు తాగితందనాలాడుతుంటే వికసిస్తున్నదనుకున్నాను. (శరీరసంబంధమైన నిషానుగురించి ఉపన్యాసాలింతమంది ఇస్తున్నారు! మానసికమైన నిషానుగురించి ఎవరూ ఎందుకు మాట్లాడరు? ఇటువంటినిషా ఒక్క ఇంగ్లీషు చదువులోనే ఉన్నదని పొరపాటుపడే వాళ్ళను కాళిదాసుచదవటంవల్ల మను

భ్రమర!

నీవసంతముతోడ నీ యౌవనముపోయె
మోడుభ్రమలదివాంధములువసించెదునిచట
ఈమొండ్లపొదరింట నీప్రేతభూమిలో
ఏలద్రిమ్మరెదోయి హృదయవేదనతో
లేదు నీవిరికన్నె లేదోయి భ్రమర!

నీ విరూపమ్ము సంధ్యావినిర్మలమైన
శ్యామలాబ్దమ్ముగా సరిపోల్చుకొనుచుండు
ఆనందములదీవి యనిపొంగిపోయెడు
ఆయమాంగావలో కాంతరోచిస్సులు
ప్రళయగర్భమ్ములోపల లీనమైపోయె
లేదు నీవిరికన్నె లేదోయి ఇచట.

మధురాతిమధురమై మలసిపోయిననాడె
నీ గీతికాధ్వనుల్ నిండించుకొనియె
అవ్యక్తమై శాశ్వతాతి ఘోరమైన
ప్రేమలోకచ్యుత వికృతరోదనములు;
ఏలద్రిమ్మరెదోయి, ఈప్రభాతమున
లేదు నీవిరికన్నె లేదోయి ఇచట.

—ఊటుకూరు సత్యనారాయణరావు.

చరిత్రా వసుచరిత్రా చదవటంవల్లా ఏమైనా మనోవికాసం కలుగుతుందా అని అడుగుతాను. రాతల్లో ఇప్పటివాళ్ళు ఇంగ్లీషుసాంప్రదాయం చూపిస్తున్నారని మొత్తుకునే వాళ్ళల్లో ఒక్కడు మనస్సుకు ఉపకారంచేసే వాక్యం ఒక్కటిరాయలేరు. కనక అటువంటి అసందర్భపుమాటలతో తెలివి తక్కువతనం వెళ్ళబెట్టుకోక ప్రతిఅంధ్రుడూ విధిగా ఇంగ్లీషు నేర్చుకుని కనీసం హెచ్. జి. వెల్స్‌రాసిన నవలలైనా చదివి ఇరుకుసందల్లే ఉన్నమనస్సును విశాలపరచుకోమని సలహా ఇస్తాను. పొట్టలో చుక్కభావత్తులూ, అరసున్నాలూ, బండిరాలూ సరిగారాస్తే చదివేటట్టూ లేకపోతే వాళ్ళను వెక్కిరిస్తూ సశేషవ్యాసాలు రాసేటట్టూ!)

మొత్తానికి స్కూల్లో చెప్పిన చదువంతా దొంగచదువు. ఇంగ్లీషుభాషను తెలిసిందేకాని దాన్ని జరపటానికి కావలిసినడబ్బు ఎక్కణ్ణించివస్తుంది. స్కూల్లో దారిద్ర్యాన్ని శ్లాఘిస్తూచెప్పారు. నాదారిద్ర్యాన్నిశ్లాఘించేదెవరు? మానాన్న బతికి ఉండగాఅన్న ఒకమాట జ్ఞాపకం వచ్చింది....

ఒకసారి నేనాయన్ను ఏ నాటకానికో డబ్బడిగాను. ఆయననవ్వుతూ "ఈనెల నీకింద పదిహేనురూపాయలు ఖర్చయింది. తెలుసునా?" అన్నాడు. మాఅమ్మ వెంటనే "అయ్యో! అదేమిటండీ! అట్లా అంటారు!" అన్నది. ఆయన శాంతంగా ఆవిడ వైపుతిరిగి "తప్పు లేదు. వాడిడబ్బు పాతట్లోనించి రావటంలేదని తెలుసుకోవటం మంచిదికాదా?" అన్నాడు...

ఆయనే నా తండ్రికాకుండా తల్లయిఉంటే! బిడ్డలను గురించిన ఎన్నిపుస్తకాలు అటువంటి తల్లితో సమానం!...

అది చదవటం పూర్తిచేసి చాలాసేపు ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. తరవాత వాడితో "ఒరే. సూరీ! నువ్వింతకన్న పిల్లల పెంపకంమీద వ్యాసం రాయరాదా?" అన్నాను.

"నేను చూస్తున్నాను! ఏదైనా నానోటినించి వచ్చినా నేను రాస్తే చదివినా నీలో ఒక విధమైన అసంతృప్తి కనబడుతుం దెందువల్ల?"

నేను చెప్పలేనన్నాను. వాడన్న మాట నిజమే. నా డొకవిషయాన్ని గురించి గంటసేపు మాట్లాడినా దానిచుట్టూ తిరుగుతాడుతప్ప దాన్ని తాకడు.

సూరితల ఊపి, "బహుశా నువ్వొక పొరపాటు చేస్తున్నావు' ఆవునుగురించి నేను మాట్లాడటం మొదలుపెడితే దానికి రెండుచెవులు, కళ్ళూ, కొమ్ములు మొదలయినవి ఉంటవని ఇన్ఫర్మేషన్ ఇస్తానని నీ అభిప్రాయం? అవునా?" అన్నాను.

"అదుగో! అది! ఆపనిచెయ్యవు!"

"ఆపనిచేస్తే నీకేం ఉపకారం? ఒక సబ్జెక్టును గురించి నువ్వేవిధంగా ఆలోచించాలో చెబుతాను. ఆ ఆలోచనకూడా నన్నేచెయ్యమంటే ఇక నువ్వు.చేసేదేమిటి? నేను శిశుపోషణమీద పుస్తకంరాస్తే భేష్ బాగా రాశాడంటారు.ఒక్కరు చదవరు. పిల్లలు ఎప్పటిమోస్తరుగానే పోషింపబడుతూ ఉంటారు. పుస్తకాలుకాదు' ఒకతల్లి అవసరం. ప్రతిఆడదాన్ని అద్భుతమైన తల్లిని చెయ్యాలి!"

"సరే! నీ ఒకతల్లి అట్లా ఉండనీ కాని, ఈవ్యాసం ఏంచెయ్య దలుచుకున్నావు?"

"ఎందుకు?"

"నాకియ్యి! పత్రికలకు పంపిస్తాను," అన్నాను.

సూరి నాచేతులో కాగితాలు లాక్కుని "అంటికన్న తగలబెట్టటానికి ఒప్పుకుంటాను!" అన్నాడు.

వాడు చూడకుండా నేను నాలిక కొరుక్కున్నాను. వాడి కింకా తెలీదు! —ఇంకా వారంరోజులు కూడా కాలేదు, నే నీమధ్య ఒక మాసపత్రికలో చక్కని వ్యాసంపడితే చదివి వినిపించాలని ప్రయత్నం చెయ్యటం, నేను "తెనుగన్నలారా...నడుములు కట్టుకొనుడు!" అని భావయుక్తంగా చదవగానే సూరి "షటప్, యూ ఇడియట్!" అంటూ కళ్ళు పెద్దవిచేసి నామీద లేవటం! సూరినిగురించి ఈవిధంగా రాస్తున్నందుకు వాడెప్పుడో నాపని పట్టిస్తాడు!

—కొడవటిగంటి కుటుంబరావు.